

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (39)

Вінниця – 2022

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 1 (39)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 3 від 18 лютого 2022 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2022. – Випуск 1(39). – 124с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022

ЗМІСТ

<i>СЛОВО РЕДАКТОРА</i>	<i>6</i>
------------------------------	----------

ЛАБОРАТОРІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ, МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Тарашевська О.В., Цісар І.В.

Здоров'язбережувальні технології на заняттях з логоритміки	7
--	---

Калашнюк Є.Й.

Національне мистецтво як чинник формування професійної культури та компетентності майбутнього вчителя музики.....	10
---	----

Павленко М. В.

Фортепіанна мініатюра як засіб художньо-естетичного розвитку здобувачів освіти	13
--	----

Мельник А. Ю.

Інноваційні стратегії навчання для сучасної педагогіки.....	17
---	----

Нечипоренко Т.А.

Сучасні виховні технології в позакласній виховній роботі	21
--	----

Матвієнко Н.А.

Розвиток критичного мислення на уроках української мови та літератури	34
---	----

Бевз В.В.

Тестовий контроль у методах і засобах особистісно-орієнтованого навчання ...	37
--	----

Буга О.І.

Економічні ділові ігри на базі комп'ютерних технологій	43
--	----

ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ

Стасенко А.М.

Корисні поради при підготовці до ЗНО з історії України здобувачів освіти в умовах змішаного навчання	47
--	----

Бабій В.М.

Бідність в Україні: міф чи реальність	50
---	----

Марценюк О.Г.

З досвіду укладання практикуму до атестації іншомовного читання та говоріння (анотація видання).....	55
--	----

ЛАБОРАТОРІЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Сіранчук Тетяна

Екологічна стежка як перший крок до екологічної свідомості дошкільника.....	71
---	----

Щаслива Юлія	
Використання елементів арт-терапії в корекційно-виховній роботі з дітьми	74
Кича Наталія	
Педагогічні умови підготовки вчителя початкових класів до організації освітнього процесу в дистанційному режимі	78
Зінченко Віта	
Теоретичні основи впровадження змішаного навчання в систему підготовки майбутніх вчителів початкової школи	82
Присяжнюк Д.С., Мартинюк Ю.Г.	
Вінницькі силовики на міжнародній арені	88
Романуха Ю. В., Кушко І. С.	
Минуле та нові звершення Обласного наукового ліцею-інтернату КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»	92
Клапко С.В.,	
Видатний український мислитель і письменник Сковорода Григорій Савич	
Конкурси	97
Вимоги до підготовки науково-методичних статей з Збірника «Вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	104
Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням національного стандарту України дсту 8302:2015	118
Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «Вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	124

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

УДК 378.011.3-051:37.018.43

ЗІНЧЕНКО ВІТА

студентка педагогічного факультету та фінансово-економічної діяльності

Науковий керівник: КИРИЛЕНКО Н.М.

кандидат педагогічних наук, спеціаліст вищої категорії

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. The article considers the theoretical foundations and didactic features of the organization of blended learning. The analysis of the basic definitions of blended learning as a form of organization of the educational process is carried out. The principles and didactic features of blended learning in comparison with the traditional form of organization of the educational process are determined and characterized.

Key words: COVID-19 pandemic, blended learning, didactic principles, information and communication technologies, digitization, teaching methods and tools, forms of organization of the educational process.

Постановка проблеми. Реалії сьогодення стали серйозним викликом для світу в цілому та для освіти, зокрема. Пандемія COVID-19 загострила проблему цифровізації освіти та пошуку нових технологій організації освітнього процесу.

Як зазначається у «Рекомендаціях щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти» [1], потреба в нових підходах до навчання з обмеженням кількості аудиторних занять залишається проблемним питанням для значної частини освітянської спільноти. Водночас лишаються вкрай актуальними такі вимоги до вищої освіти, як: доступність та інклюзивність; гнучкість для окремих категорій здобувачів, які працюють, мають дітей тощо; індивідуальна траєкторія навчання здобувача; впровадження дуальної освіти [1]. Розглядаючи підготовку майбутніх учителів початкових класів з позиції ефективного впровадження в освітній процес педагогічного закладу вищої освіти елементів дистанційного та

змішаного навчання, зауважимо, що дане дослідження є своєчасним та актуальним та потребує ґрунтовного наукового аналізу.

Аналіз попередніх досліджень. За останні роки чимало вітчизняних дослідників вивчали зміст і позитивно-негативні сторони «змішаного навчання», зокрема, О. Барна, В. Биков, К. Бугайчук, Р. Гуревич, М. Кадемія, В. Кухаренко, та ін. Значний інтерес для нашого дослідження становлять праці закордонних авторів – М. Ainscow, Т. Booth, В. Cagran, А. DeBoer, J.-R. Kim, А. Minnaert, М. Schmidt, К. Scorgie.

Слід вказати на здобутки вчених і на висвітленні питання, пов'язані з вивченням особливостей застосування окремих моделей змішаного навчання в освітньому процесі закладів фахової передвищої та вищої освіти. Однак, віддаючи належне проведеним дослідженням, зауважимо, що реалії сьогодення вимагають вивчення не лише тенденцій запровадження елементів змішаного навчання як нової освітньої парадигми, а й більш глобального дослідження особливостей підготовки майбутніх учителів початкової школи до

застосування змішаного навчання в освітньому процесі нової української школи.

Метою статті є дослідження теоретичних основ упровадження змішаного навчання в систему підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Реалії ХХІ століття висувають нові вимоги до системи освіти та спричиняють трансформацію існуючих освітніх тенденцій в бік загальнодоступності та відкритості якісної освіти для усіх категорій суспільства. Як слушно зауважує Г. Ткачук [2, с. 8-9] «...активний розвиток інформаційних технологій і швидка зміна однієї інновації на іншу підтверджують той факт, що технологічні вміння стають непридатними для використання кожні 2-3 роки. Усталеність традиційної системи освіти призводить до того, що випускники закладів вищої освіти мають застарілі знання та навички, що не співвідносяться з реаліями професійної діяльності...» [2, с. 8-9]. Авторка також наголошує, що технологізація та інформатизація суспільства породжують нові уявлення про освітні результати майбутніх педагогів, яких неможливо досягнути в умовах традиційної освіти.

Упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), побудова інформаційно-освітнього середовища, використання методів активного навчання, проектних і дистанційних технологій відкривають нові перспективи для підвищення ефективності навчального процесу та сприяють розв'язанню означеної проблеми [2, с. 10].

На основі аналізу літературних джерел, можемо стверджувати, що в умовах сучасних освітніх реалій підвищити

ефективність освітнього процесу можна шляхом упровадження змішаного навчання, яке дає змогу поєднати переваги традиційного та дистанційного навчання, раціонально використати навчальний час, покращити практично-технічну підготовку за рахунок оптимального поєднання онлайн-занять та занять в аудиторії.

Як свідчать результати моніторингу пошукової системи Google засобами Google Trends, за останні 5 років терміни «змішане навчання» (blended learning) і «гібридне навчання» (hybrid learning) англійською та українською мовами не поширені (Рис.1).

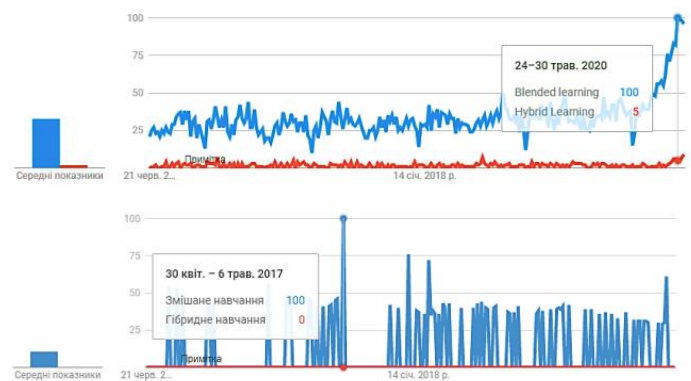

Рис.1 Популярність пошукових термінів «змішане навчання»(blended learning) і «гібридне навчання» (hybrid learning) англійською та українською мовами в мережі Інтернет

Оскільки базовим поняттям нашого дослідження є «змішане навчання», актуальним вважаємо проведення дефінітивного аналізу даного поняття.

Ми погоджуємося із думкою Г. Ткачук [3, с. 86], котра слушно зауважує, що «... визначення поняття «змішане навчання» доцільно здійснювати на основі поняття «навчання». Відповідно до трактування поняття «навчання» в педагогічному словнику [4, с. 223] визначаємо, що змішане навчання – це цілеспрямований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і

способів пізнавальної діяльності людини, заснований на поєднанні технологій традиційного, комп'ютерно-орієнтованого, дистанційного та мобільно-орієнтованого навчання.

На основі проведеного дефінітивного аналізу, в подальшому дослідженні опорним вважатимемо визначення О. Базелюка [5, с. 106], який визначає змішане навчання як «...гармонійне поєднання дистанційної форми навчання (для опанування теоретичних знань) та реальної практичної діяльності здобувачів освіти», що дасть «змогу використати переваги дистанційного та традиційного навчання, а також уникнути недоліків, які притаманні кожній з означених форм...» [5, с. 106].

Нам імпонує думка О. Коротун, котра слушно зауважує, що змішане навчання, за своєю суттю, є результатом поєднання моделей традиційного навчання із сучасними електронними технологіями, що дають змогу дистанційної взаємодії учасників освітнього процесу та мобільності суб'єктів навчання з метою оптимізації освітнього процесу та підвищення якості освіти. Авторка вказує, що з традиційного навчання важливе значення має безпосередня взаємодія між учасниками освітнього процесу віч-на-віч (інтерактивні семінари, презентації, практичні види діяльності тощо), в онлайн-середовищі переходять не тільки пасивні методи навчання (такі, як опрацювання відеолекцій, питання для самоконтролю, контрольні заходи, тести; симулятори, ігрові формати вивчення матеріалу тощо), а й активна мережева взаємодія (спільна робота над документами, обговорення на форумах, у соціальних мережах, на вебінарах тощо). Крім того, змішане навчання обов'язково передбачає зворотний

зв'язок зі здобувачем освіти на етапі роботи поза аудиторією [6, с.240].

Дослідник І. Столяренко, вивчаючи «Особливості організації змішаного навчання у підготовці майбутніх учителів інформатики», зазначає, що «...для змішаного навчання характерний широкий спектр вибору навчальних середовищ, що дає змогу реалізувати принципи гнучкості та мобільності такого навчання: аудиторія (з можливістю ігрової діяльності, використання інтерактивних дошок чи фліпчартів тощо), мережа Інтернету (веб-сайти, соціальні мережі, віджети тощо), планшети та ноутбуки, мобільні телефони, кишенькові персональні комп'ютери...» [7, с. 96].

Досліджуючи засоби організації змішаного навчання при вивченні англійської мови за професійним спрямуванням, М. Прокопчук [8] зазначає, що «... для змішаного навчання характерні як традиційні засоби навчання (підручники, посібники, графічні засоби (схеми, плакати тощо), лабораторне обладнання, роздаткові матеріали та технічні засоби навчання), так і інноваційні, характерні для електронного навчання (електронний підручник, бази даних (мультимедійних ресурсів, відеохостинги, електронні каталоги статей тощо), інформаційно-пошукові системи мережі Інтернету, прикладне програмне забезпечення навчального призначення, мережеві сервіси і додатки (соціальні мережі, соціальні закладки, сервіси візуалізації інформації: майндмепінг, інфографіка, сторітелінг, скрайбінг тощо, сервіси для спільної роботи над документами тощо))...» [8].

У науковій статті «Змішане навчання як нова технологія підготовки майбутніх інженерів-педагогів», автори Р. Горбатюк та М. Ожга [9, с. 74], зауважують, що «...у

процесі змішаного навчання використовуються традиційні методи: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекції, інструктажі тощо); наочні (ілюстрації, демонстрації, спостереження); практичні (лабораторна робота, практична робота, вправи тощо), однак за умови дистанційної взаємодії вони трансформуються у більш сучасні їх форми, такі, як відеолекція, відеоконференція, форум, чат – для словесних; презентації (у форматі мультимедіа-презентації, скрайбінгу тощо), подкасти, відео – для наочних; вебінари, віртуальні лабораторії, віртуальні світи тощо – для практичних методів...» [9, с. 74].

Як слушно зазначає О Кулинич [10, с. 80] «...методи навчання у процесі змішаного навчання вибирають з огляду на необхідність безпосереднього спілкування в аудиторії чи онлайн – синхронні або асинхронні – в зручному місці в зручний час...» (Рис. 1.2) (О Кулинич [10, с. 80]).

Рис. 1.2. Синхронні та асинхронні методи змішаного навчання (за матеріалами Райнера Крецбурга [11])

Актуальною для нашого дослідження вважаємо думку О. Литвин [12], яка зазначає, що при організації освітнього процесу за змішаним навчанням «...важливо правильно збалансувати всі види навчальної діяльності здобувачів освіти в такий спосіб, щоб найлегший для

засвоєння матеріал і відповідно посильні практичні завдання здійснювалися поза аудиторією самостійно, а решта матеріалів та активностей, що вимагають додаткових роз'яснень, очної групової взаємодії тощо, опрацьовувалися в аудиторії (чи в іншому зручному для здійснення взаємодії місці)...» [12].

На основі аналізу літературних джерел [10;12], можемо стверджувати, що для змішаного навчання характерні п'ять дидактичних особливостей:

1) *події, що відбуваються у синхронній взаємодії разом з викладачем* (наприклад, традиційні лекції, заплановані чати, вебінари, відео конференції тощо);

2) *самостійне навчання* – діяльність здобувача освіти, яка відбувається у зручний для нього час і в зручному місці (відеолекції, опрацювання літературних джерел, як друкованих, так і веб-ресурсів, опрацювання подкастів, заповнення онлайн-форм із завданнями тощо);

3) *співпраця* – спільна діяльність здобувачів освіти між собою, в результаті якої обговорюється деяке питання чи навіть створюється спільний проект/продукт (наприклад, виконання проектної роботи, обговорення у форумах, спільна робота над створенням та редагуванням документів за допомогою Інтернет-сервісів тощо);

4) *оцінювання* – визначення ступеня засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу (вікторини, тести, есе, ведення особистих блогів тощо, при цьому такий поточний контроль має особливо важливе значення зокрема під час самостійного вивчення матеріалу, адже за відсутності контролю викладача дає можливість здобувачу освіти усвідомити необхідність повторення того чи іншого фрагменту матеріалу);

5) *допоміжні матеріали* – ресурси, що

допомагають поглибитися у вивченні того чи іншого моменту теми для тих, хто прагне знати більше, або навпаки – для тих, хто має прогалини при вивченні попереднього необхідного матеріалу (гіперпосилання на цікаві матеріали, форуми із запитаннями, що часто виникають у здобувачів освіти при вивченні того чи іншого модуля/теми/дисципліни, довідники, енциклопедії, словники тощо) [10;12].

Висновки. На основі проведеного дослідження теоретичних основ організації змішаного навчання, можемо стверджувати, що принципи blended learning мають поєднувати традиційні дидактичні принципи, такі як природовідповідність, науковість, доступність, наочність, свідомість, активність, системність, зв'язок теорії з практикою, інтерактивність тощо, так і специфічні для дистанційної взаємодії. До них зокрема відносять: гнучкість та адаптивність (вибір зручного для себе місця і часу, засобів навчання, обсягу необхідного

для засвоєння теми матеріалу тощо); можливість урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти (варіації змісту навчальних матеріалів, темпу та засобів навчання тощо); мобільність (можливість навчатися в зручний час у зручному місці, вибираючи найбільш доступні для себе засоби навчання); забезпечення захисту інформації (конфіденційність зберігання особистих даних, безпечна передача даних тощо); економічна ефективність (за рахунок більш раціонального використання навчальних приміщень, матеріально-технічної бази тощо, можливості збільшення аудиторії здобувачів освіти), використання спеціалізованих технологій і засобів навчання (можливість дистанційної взаємодії передбачає необхідність доступу до мережі Інтернету, спеціальних пристроїв, таких, як комп'ютер, мобільний телефон, планшет тощо, а також програмного забезпечення).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти [Електронний ресурс] // Міністерство освіти та науки України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rekomendacij-shodo-vprovadzhennya-zmishanogo-navchannya-u-zakladah-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti>.
2. Ткачук Г. В. Теоретичні і методичні засади практично-технічної підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах змішаного навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (технічні дисципліни)» / Ткачук Галина Володимирівна – Київ, 2019. – 42 с.
3. Ткачук Г. В. Теоретичні і методичні засади практично-технічної підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах змішаного навчання: дис. докт. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика навчання (технічні дисципліни)»/ Ткачук Галина Володимирівна – Київ, 2019. – 447 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.
5. Технології дистанційного професійного навчання. Методичний посібник / [О. В. Базелюк, О. М. Спірін, Л. М. Петренко, А. А. Каленський та ін.]. – Житомир: «Полісся», 2018. – 160 с.; іл.
6. Коротун О. В. Дидактична система змішаного навчання у ВНЗ. Інформаційно-

комп'ютерні технології-2016 : тези доповідей VIII Міжнародної науково-технічної конференції, м. Житомир, 22-23 квітня 2016 р. Житомир, 2016. С. 240–241.

7. Столяренко І. С. Особливості організації змішаного навчання у підготовці майбутніх учителів інформатики. Інформаційні технології в освіті. 2015. № 24. С. 138-147.

8. Прокопчук М.М. Із досвіду впровадження змішаного навчання при вивченні англійської мови за професійним спрямуванням. **Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»**. 2020. № 6. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15888486954161.pdf>.

9. Горбатюк Р.М., Ожга М.М. Змішане навчання як нова технологія підготовки майбутніх інженерів-педагогів. International scientific-practical congress of pedagogues, psychologists and medics «New trends of global scientific ideas» (Geneva (Switzerland)), 10.03.2016. С. 72–81

10. Кулинич О.А. Інформаційна компетентність педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах формування змішаної моделі навчання. Інноваційна професійна освіта: пошуки шляхів оновлення: матеріали IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції, Біла Церква, 26 березня – 20 квітня 2018 р. Біла Церква, 2018. С. 79–81.

11. Creutzburg R. Virtual tutorials, Wikipedia books and multimedia-based teaching for blended learning support in a course on Algorithms and Data Structures / Reiner Creutzburg // Proceedings of SPIE - The International Society for Optical Engineering. - 2014. - Vol. 9030.

12. Литвин О. Перевернутий клас” – бути чи не бути? [Електронний ресурс] / Ольга Литвин // Блог Центру навчальних та інноваційних технологій УКУ. - 2017. – Режим доступу: <http://ceit-blog.ucu.edu.ua/edtech/perevernutyj-klas-buty-chy-ne-buty/>

*Стаття надійшла до редакції
22 грудня 2021*